

Letšatši la Bašomi

Eric Khorombi

Fezile Twala

Letšatši la Bašomi ka la 1 Mopitlo, ke letšatši la boikhutšo la bohle mo Afrika Borwa.

Puku ye ya kanegelo e bolela ka histori ya lona letšatši le la boikhutšo le go re ke ka lebaka la eng le le bohlokwa.

“Gosasa ke letšatši la boikhutšo la bohle, ga ke ye sekolong,” Mulweli a realo a botša le tatagwe.

“Le nna ga ke šome gosasa,” tate a realo.

“Tate, na o dira eng ka Letšatši la Bašomi?”

“Aga ngwanaka, e re ke go botše ka Letšatši la Bašomi la Bodišhabatšhaba,” tate a realo.

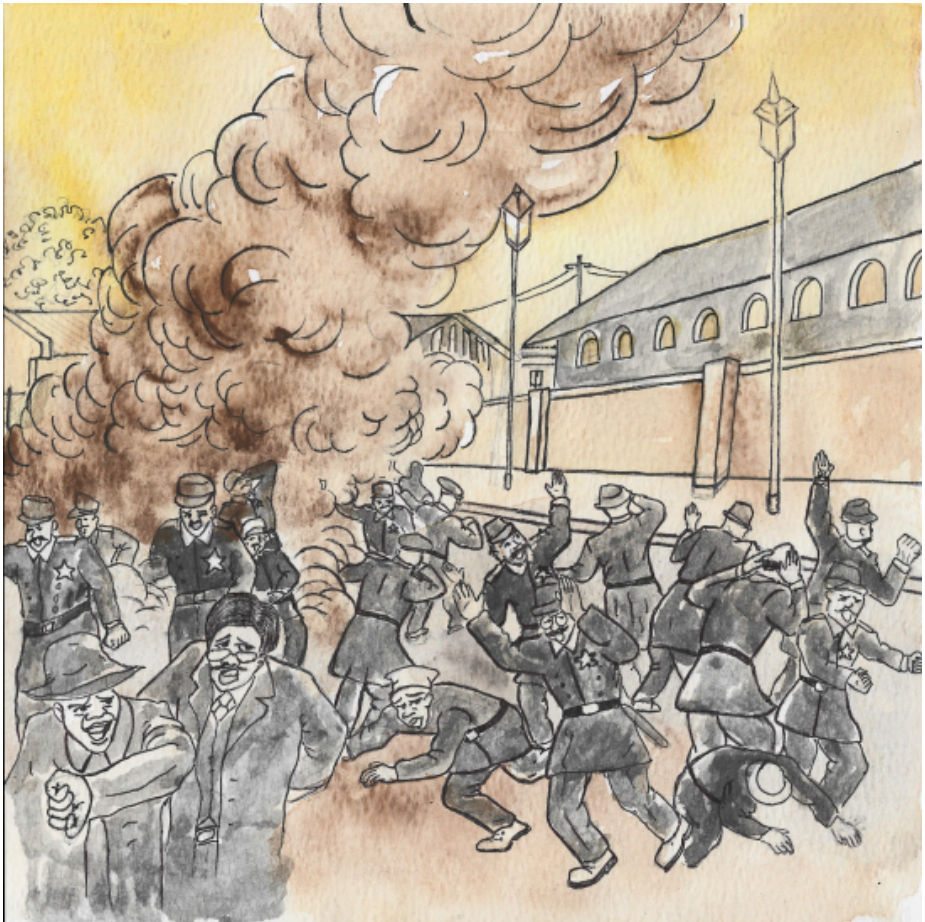
“Ditaba di thomile ge bašomi ba be ba lwela gore ba šome diiri tše seswai ka letšatši. Ba be ba sa nyake go šoma diiri tša go feta tše seswai ka letšatši.”

“Na ba be ba šoma diiri tše kae?” Mulweli a botšiša.

“Ba be ba atiša go šoma diiri tše lesome goba tše lesometee ka letšatši!” Tate a fetola.

“Ka la 1 Mopitlo 1886, bašomi ba kua go la Amerika ba ile ba gwantela gore diiri tša mošomo di fokotšwe e be tše seswai.”

“Ka nako yeo ya mogwanto, motho yo mongwe o ile a foša maphodisa ka sethuthupi.”

“Ke moka gwa direga eng?” Mulweli a botšiša.

“Bašomi ba bane bao ba fošitšego sethuthupi ba ile ba swarwa gomme ba pharwa ka molato. Ba ile ba bonwa molato gomme ba bolawa,” tate a hlaloša e le ge a araba ka go nanya.

“Bašomi lefaseng ka bophara, ba ile ba gwanta ka go ipelaetša kgahlanong le go bolawa ga bašomi bao ba bane. Bašomi ba ile ba ema ka lentšu le tee ba thekgana go bontšha kwano.

Go tloga lona letšatši leo, letšatši la 1 Mopitlo ya napa ya ba letšatši la go lwela seemo se sekaone sa go šoma,” tate a realo.

“Batho ba bangwe ba bitša letšatši le go re ke *‘May Day’*. Letšatši la pele la Mopitlo la napa le tsebega bjale ka letšatši la go lwela ditokelo tša bašomi le go ba le kwano magareng ga bašomi ka moka. Ke letšatši la boikhutšo la boditšhabatšhaba dinageng tše ntši,” tate a hlaloša.

“Ka Letšatši la Bašomi mo Afrika Borwa, re kgokagana le dimilione tša bašomi lefaseng ka bophara go keteka letšatši le. Go beakanywa dikgobokano le megwanto.”

“Na le be le dutše e le letšatši la boikhutšo mo Afrika Borwa go tloga ka ngwaga wa 1886?” Mulweli a botšiša.

“Aowa!” tate a sega. “Mmušo wa kgethologanyo o be o sa rate ge re keteka letšatši la pele la Mopitlo.

Efela mekgatlokopano ya bašomi e ile ya botša mmušo go re: ‘*May Day*’ ke letšatši la rena. Letšatši la 1 Mopitlo ke la rena!”

“Megwanto ya bašomi e ile ya thuša go fediša kgethologanyo ya merafe. Mekgatlokopano ya rena e kgathile tema ye bohlokwa go lwela ditokelo tša temokerasi,” tate a realo.

Tate a botšiša, “Na o ka akanya go re letšatši la 1 Mopitlo le thomile neng go ba letšatši la boikhutšo la semmušo mo Afrika Borwa?”

“Le ka ba le thomile ka morago ga kgethologanyo ya merafe. Ge Afrika Borwa e hwetša temokerasi.” Mulweli a araba.

Tatagwe a dumela ka hlogo, “Ke nnete. Le ge re hweditše temokerasi, bašomi ba bantši ba sa lwela maemo a makaone a go šoma, gammogo le moputso wo o lekanego.”

“Bjale thuto ya ka ya histori e felela mo. Ke swanetše go lokišetša tša gosasa. Mokgatlokopano wa ka o beakantše kopano ye kgolo ya go ba le diboledi tša sepolotiki,” tate a realo.

“Le wena o swanetše go fetša mošomo wa gago wa sekolo pele la gosasa le hlaba.”

“Go lokile Tate. Bjale ke a kwešiša go re ke ka lebaka la eng letšatši la pele la Mopitlo le le bohlokwa mo go wena le go bašomi ba bangwe. Gabjale, mošomo woo ke nago le wona ke wa sekolo!” Mulweli a realo ka myemyelo.

—Dipotšišo

1. Na ke ka lebaka la eng Letšatši la Bašomi le ketekwa lehono?
2. Na bašomi ba keteka bjang Letšatši la Bašomi?
3. Hlohleletša barutwana gore ba botšiše bašomi bao ba lego ditikologong tša bona ka mešomo ya bona.

—Dipuku tšeo di lego mo tlhahlamano ye

- Letšatši la Poelano
- Letšatši la Tokologo
- Letšatši la Bohwa
- Letšatši la Ditokelo tša Botho
- Letšatši la Basadi
- Letšatši la Bašomi
- Letšatši la Bafsa

Puku ye ya dikanegelo, e hlamilwe le go ngwalwa ka Tshivenda, e le karolo ya projeke ya Zenex Ulwazi Lwethu ya 2020 ya dipuku tša go bala.

Ulwazi Lwethu is a Zenex Foundation funded and initiated project to develop a series of graded and leisure African language readers and teacher support materials. This project is targeted at teaching and supporting learners in the Foundation Phase to improve their home language reading and understanding. The readers have been originated in nine African languages in collaboration with Molteno Institute for Language and Literacies, Nelson Mandela Institute for Education and Rural Development, Room to Read South Africa, and Saide. All resources are developed as Open Education Resources (OER).

Your attribution should include the following:

Title: Letšatši la Bašomi

Author/s: Eric Khorombi

Translator/s: Dikeledi Queen Shai

Illustrator/s: Fezile Twala

Assurer/s: Connie Makgabo

Language: Sepedi

© Zenex Foundation - Saide 2023

CC BY includes the following elements:

BY - Credit must be given to the creator

